

УДК 378:37.014.531:004

Шталтовна Юлія Анатоліївна,

старший викладач кафедри романської філології
та порівняльно-типологічного мовознавства,
кандидат філологічних наук
Київського університету імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна
y.shtaltovna@kubg.edu.ua

ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА УНІВЕРСИТЕТУ ЯК СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті подано поняттєвий аналіз лібералізації, дестандартизації, реструктуризації та демократизації освіти для більш коректного вживання поняття «ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ ОСВІТИ» при написаннях стратегій розвитку кафедр і інститутів. Представлено результати вивчення актуалізації концепту "DEMOCRATIZATION" у навчальній сфері життя, а також риси, притаманні цьому поняттю, з метою полегшення складання дорожніх карт для освітян, які прагнуть демократизувати освіту в Україні.

Ключові слова: демократизація освіти, лібералізація освіти, дестандартизація освіти, реструктуризація освіти, інтернаціоналізація вищої освіти, стратегія розвитку вищої освіти, концепт "DEMOCRATIZATION", актуалізація концепту "DEMOCRATIZATION".

Розуміння терміна «демократизація» сьогодні є досить розмитим, кожен мовець вкладає в нього свій зміст. Демократизація освіти, у свою чергу, є ще менш вивченим поняттям, тому вважаємо **актуальним** зрозуміти різницю між лібералізацією, дестандартизацією, реструктуризацією та демократизацією освіти,

вивчити вербалізацію денотату концепту “DEMOCRATIZATION” та його мікроконцепту “DEMOCRATIZATION of EDUCATION”, виявити риси, притаманні цьому поняттю, щоби скласти дорожню карту для освітян, які прагнуть демократизувати освіту в Україні.

Метою нашої розвідки є вивчення актуалізації концепту “DEMOCRATIZATION” у навчальній сфері життя, розподілення узусної частотності об’єктивації денотата концепту “DEMOCRATIZATION”, тому ставимо собі за **завдання** вивчити лексико-семантичне поле концепту “DEMOCRATIZATION”, проаналізувати і методом суцільної вибірки отримати контекстуальні синонімічні ряди слова DEMOCRATIZATION. Також нашим завданням є поняттєвий аналіз лібералізації, дестандартизації, реструктуризації, інтернаціоналізації та демократизації освіти для більш коректного вживання поняття «ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА УНІВЕРСИТЕТУ» при розробленні стратегій розвитку кафедр та інститутів.

Наприкінці 1980–1990-х років розвиток ідеології демократії, яка проголошує рівноправність і гідність, а також глобалізації, котра віншує етнічну різноманітність, привів до збільшення ціннісного фактору та валідації відкритості інформаційного суспільства, в тому числі й освітніх програм. Світова демократизація, у інформаційному та освітологічному її зрізах, все більше ставить під сумнів доречність стандартних форм навчання, які є ідеологічними по суті, включаючи процеси рестандартизації або дестандартизації навчання, які разом можна описати терміном демократизації освіти, а саме — трансформуванням стандартної форми навчання з метою зробити її більш демократичним (доступним, досяжним) інструментом комунікації, який служитиме всьому суспільству.

Зменшення формалізації суспільства стало наслідком таких соціополітичних змін з її мінімалізацією засудження відмінностей у суспільстві, екстремальної поведінки, самовизначення, саморепрезентації. Зниження випадків засудження їхньої інакшості, доступ до прийняття і можливості самим встановлювати правила та норми стали виявом демократизації суспільства. Зміна фокусу в навчанні від жорстких граматичних правил і правил вимови до комунікаційних навичок і дискусій веде до навчання толерантного ставлення до варіативності й інакшості.

Дестандартизація є результатом процесу лібералізації, яка веде до зниження прийняття старих стандартів і виявляється у зменшенні впливу високостандартизованих систем до ситуації плюралістичності форм [Joseph, 1987, 174]. Рестандартизація — це відповідь на соціальну проблему або соціальні зміни в певній соціальній групі, а не на недостатність або недоступність освіти [Wade, 1996, 62]. Рестандартизація є виключно мотивованою особистісними потребами, а не загальними цілями [Cooper, 1989, 154]. Таким чином науковці сходяться на думці, що рестандартизація — це суто соціополітичний процес, як, у свою чергу, зазначав Джоул [Johl, 2002, 173]. Модернізація освіти як вияв рестандартизації проявляється в розширенні форм навчання і доступності освіти, які необхідні для забезпечення комунікативних потреб суспільства.

Рестандартизація освіти таким чином являє собою нормативний підхід до освітньої політики, коли освітні процеси, спрямовані на послаблення та викорінення ідеологізації стандартної системи освіти, та електронний доступ стають інструментами, що об'єднують студентську громаду, слугуючи інтересам всіх студентів, а особливо тих, які були маргіналізовані або подавлені у своєму демократичному праві доступу до освіти.

Демократизація освіти включає в себе емансипацію системи освіти, яка спрямована на зміну ієрархічних структур з метою встановити нову, демократичну, на викорінення домінації однієї групи над іншою, щоб правомірність, рівноправність і право навчального процесу були доступні для всіх. Ознакою демократизації є розширення форм навчання (денна, заочна, дистанційна, індивідуальний графік, home-schooling, е-кабінети, е-курси, е-лекції, е-консультації професорів, е-магістратура та ін.), яке учасники освітнього процесу сприймають як прийнятне для щоденного та формального використання і яке включає варіативність, на відміну від суворих, чітко окреслених правил стандартної освіти. Іншою ознакою демократизації освіти є використання варіантних і нестандартних форм навчання в різноманітних офіційних джерелах і сферах з метою підвищення статусу останніх як таких, що є цінними медіа-ресурсами для сучасного, демократичного суспільства [Huss and Lindgren, 2011, 2–3, 7–8].

Демократизація стандарту освіти, що і є, по суті, метою рестандартизації, включає в себе ідею демократизації освітніх норм. Останні

мають базуватися на актуальному використанні мовних елементів у більшості випадків [Joseph, 1981, 179], а норми мають описуватися емпірично, складаючи сучасний освітній стандарт як аналіз соціальної поведінки і сприйняття нового освітнього стандарту для всіх репрезентантів освітньої громади.

Зрозуміло, що демократизація стандарту освіти також потребує залучення всієї громади в інфраструктуру освіти. У Вебб [Webb, 2005, 41] зазначає, що стандартизація — це незмінний процес, що йде згори до низу із залученням інституцій, таких як урядові й навчальні, але це рідко успішний процес, оскільки він наражається на спротив громади, а рестандартизація не можлива без підтримки «знизу» [Webb, 2006, 159]. Кожен учасник навчального процесу в демократичному суспільстві має право на рівний внесок у розвиток освіти як на формальному, так і на неформальному рівні. Таким чином залучення більш широкої бази форм навчання і варіацій забезпечує сталий та успішний розвиток і розширення стандартного розуміння освіти, включає двосторонню вертикальну кооперацію усіх представників національної, регіональної і локальної освітньої громади.

Автори глосарію Міністерства культури і комунікації Франції [Yves Jammet, o.s.] описують демократію як винахід людства, результат культури у формі конвенції, яка є дуже нестабільною і для існування має постійно бути винайдена наново. Беручи до уваги витоки цього терміна з грецької культури V ст. та більш широкого його вживання в XIX ст., вони наголошують на тому, що *доступність демократії* є правом людини. Наводячи аналогію доступності Освіти, Культури і Науки, де остання не виступає проти Демократії, а стверджує важливість ситуації, коли Люди дослухаються до думки Експертів й змушені стати реалістами, раціоналістами, а вже потім приймати рішення, спираючись на власне сумління.

Найпершим чинником слід вважати демократизацію усіх сфер життя соціуму без відриву від національних параметрів, відсутність цензури і лімітації, а отже, відчуття свободи висловлювання, науковий прогрес, який інтенсифікується розвитком техніки та залученням найновіших інфотехнологій до процесу навчання і його контролю [Шталтовна, 2014, 204]. Особливої уваги заслуговує *ідея демократизації* у понятті «доступ до...» як причинно-наслідковий вияв розвитку освітніх концепцій і створення європейської

зони без кордонів, доступу до інтернет-ресурсів з будь-якої точки планети та культурного надбання цивілізації, а також можливість розповсюдження інформації, що підвищує освіченість мас і змінює культурні та мовні смаки [Шталтовна, 2015, 292].

Отже, щоби зрозуміти повноту вислову «демократизація освіти» треба застосувати міждисциплінарний підхід до аналізу концептуальної структури [Махачашвілі, 2009, 128], який дозволяє реконструювати цей концепт через його мовне вираження — його репрезентацію відповідно до закріплених когнітивних моделей — стереотипних образів, підхід, за допомогою якого знання, досвід і їх оцінка організуються в ментальні кластери. Усі когнітивні моделі відображаються через мовні схеми — різноманітні форми і засоби вираження у відповідній мові знань про окремі фрагменти світу, які носії цієї мови використовують для опису актуальних подій. Усі концепти мають закріплені та вільні форми вираження в мові, адже у слів — репрезентантів концептів — окреслені обмеження на сумісність.

Лексеми і конструкції, що аналізуються, є відображенням об'єктивної сфери, за допомогою яких моделюється дійсність, у котрій перебуває носій мови. Когнітивні принципи організації інформації закладені в прототиповому зразку, виокремленому ще у 1978 р. Е. Рош, закріплюючи за поняттям «прототип» одиницю, що найбільшою мірою віддзеркалює якості, спільні з іншими одиницями цієї групи, реалізує ці якості в найчистішому вигляді і найповніше. Структура категорії має центр — згусток типових представників цієї категорії — і периферію, де менше проявляється їх типовість.

Оглянувши роботи науковців за допомогою Google Scholar (пошуковий сервіс вільного доступу до повнотекстових документів наукової літератури), методом суцільної вибірки ми виокремили використання фрази “democratization of” та британського інваріанта “democratisation of” у всіх сферах наукової розробки, не звужуючи пошук за жодним параметром. Отримавши 119 різноманітних висловів, ми змогли проаналізувати цей масив і розробити таблицю актуалізації концепту “DEMOCRATIZATION” за сферами життя (рис. 1), який наочно ілюструє вияв вмотивованості іменувань цієї концептуалізованої області.

Ці одиниці ментальності, об'єктивовані мовними засобами, є виявом фіксації колективного досвіду, перебувають у тісному

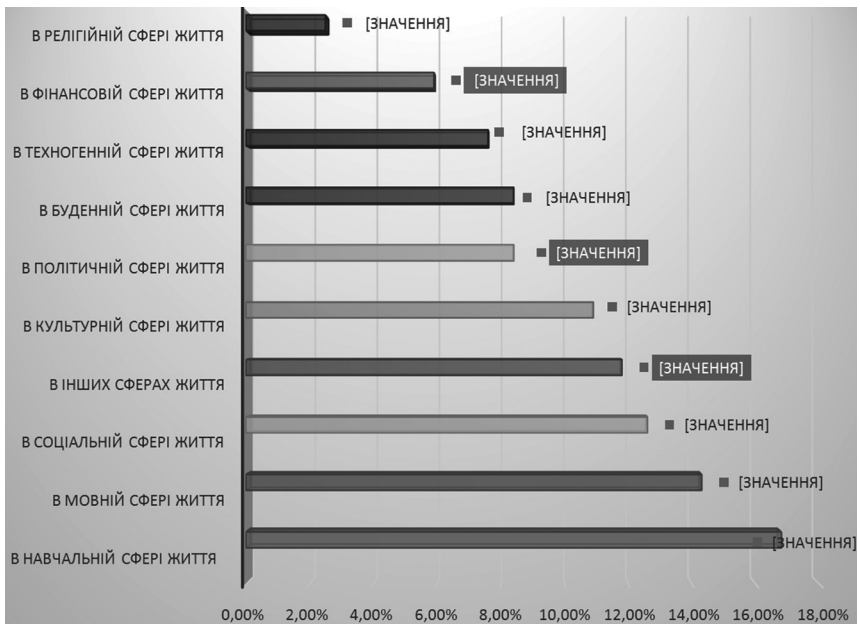

Рис. 1. Розподілення узусної частотності об'єктивації денотата концепту "DEMOCRATIZATION" (разом з його британським інваріантом)

взаємозв'язку і, вочевидь, мають складну багаторівневу структуру.

У ході наших досліджень ми з'ясували, що концепт "DEMOCRATIZATION" є широко представленим мікроконцептами "democratization of education", "democratization of languages", "democratization of finance", "democratization of technologies", "democratization of religion" та ін. (усього ми нарахували 9 мікроконцептів) у різних картинах буття англомовців.

Так, якщо зібрати і проаналізувати приклади використання денотатів концепту "DEMOCRATIZATION" у навчальній картині світу, то можна представити результати у вигляді *табл. 1*. Концепт "DEMOCRATIZATION" розподілено на 3 макроконцепти: democratization of education, democratisation of the education system, democratization of knowledge, приклади якого, у свою чергу, представлені 17 мікроконцептами, що в кількісному вимірі складає 16,8 % від усіх проаналізованих прикладів.

Таблиця 1

**Актуалізація концепту “DEMOCRATIZATION”
у навчальній сфері життя**

Democratization of Education	democratisation of learning democratization of teaching democratisation of the teacher–learner relationship democratization of the TESOL democratization of English education in Puerto Rico democratisation of Australian research education
Democratisation of Education System	democratisation of schooling democratization of schools democratisation of universities democratization of higher education in America democratization of university innovation democratisation of institutional discourse democratisation of access to learning opportunities democratisation of adult education democratisation of the classroom
Democratization of Knowledge	democratization of knowledge in Great Britain democratization of intellectual power

Виходячи з отриманих даних, можемо констатувати розподіл узусної частотності денотата концепту “DEMOCRATIZATION” (рис. 2): сфери життя, на яких найменше позначився процес демократизації — релігійна, фінансова; сфери, які характеризуються вищим рівнем демократизації, — техногенна, буденна, політична, сфера буття; сфери з високим рівнем демократизації — культурна, соціальна і найвищий рівень демократизації має мовна і навчальна сфери життя.

Отже, можемо дійти висновку про те, що слово «демократизація» услід за дієсловом «демократизувати» має динаміку в розвитку — від більш вузького політичного терміна *to make (a country or organization) more democratic* до використання слова у ширшому сенсі: 1) *making something accessible to everyone*; 2) *to make it possible for all people to understand (something)*. Якщо в політичному ракурсі розглядаємо демократизацію як процес з домінуючим об’єктом *a country or organization, state* — усі слова об’єднуються поняттям

Рис. 2. Узусна частотність денотата концепту «DEMOCRATIZATION»

«політична система», то в ширшому значенні маємо зміщення акценту об'єктивації на *something = будь-що, але для всіх і кожного = to everyone, for all people*. З розглянутих і класифікованих нами прикладів видно, що об'єкт демократизації представлено щонайменше 120 одиницями об'єктивізації в усіх спеціальних картинах буття.

Зрештою, потрібно з'ясувати, що розуміється під значенням прикметника *democratic*, від якого деривуються значення дієслова «демократизувати» та іменника «демократизація». За вільним словником *thefreedictionary.com*, тлумачення прикметника *democratic* подається так само з розрізненням політичної та філософської картин світу:

- 1) (Government, Politics & Diplomacy) — of, characterized by, derived from, or relating to the principles of democracy;
- 2) (Government, Politics & Diplomacy) — upholding or favouring democracy or the interests of the common people;
- 3) (Philosophy) — popular with or for the benefit of all: democratic sports;
- 4) (Philosophy) — of, characterized by, derived from, or relating to the principles of democracy.

Таблиця 2

DEMOCRATIZATION IS...
(за кількістю вживань у словарних дефініціях)

2 Action of	7 making	3 something	4 democratic 2 accessible 1 more democratic	2 to everyone
		2 organisation		
		1 state		
		1 country		
	2 becoming			
	1 introducing	1 democratic system		
		1 democratic principles		

Для того, щоб зрозуміти лексико-семантичне поле концепту “DEMOCRATIZATION” (табл. 2), маємо виокремити модель мовного вираження концептів “DEMOCRATIC” та “ACCESSIBLE”. Концепт “DEMOCRATIZATION” розкривається як дія, становлення, запровадження демократичних принципів у демократичну систему або у будь-який інший об’єкт, наприклад країну, організацію, роблячи її демократичною або більш демократичною, або доступною для кожного.

Розглянувши синонімічний ряд слова DEMOCRATIC (67 синонімів), сформований за допомогою чотирьох найбільших тезаурусів (thesaurus.com, HarperCollins, oxforddictionaries.com та wordreference.com), ми змогли зіставити синоніми і вирахувати кількість збігів, виокремивши ядро, ближню і дальню периферію концепту “DEMOCRATIC”.

Таким чином, ми встановили, що ядро концепту (рис. 3) становлять лексеми *popular* (5), *egalitarian* (5), *representative* (4), *populist* (4), у яких, у свою чергу, також можна прослідкувати розподіл на підкатегорії: політичну (*egalitarian* (5), *populist* (4)), загальнофілософську (*popular* (5), *representative* (4)) та сферу буття з однаковою сумою вживань у цих чотирьох лексикографічних джерелах. Разом вони складають 26,8 % (по 13,4 % на кожну) від усього синонімічного ряду лексеми DEMOCRATIC.

Отримавши методом суцільної вибірки контекстуальні синонімічні ряди слова DEMOCRATIZATION, можемо виокремити кілька

Рис. 3. Структура концепту "DEMOCRATIZATION"

варіантів його вживання: вживання фразових та контекстних синонімів абстрактних слів для більшої їх об'єктивності; форми вживання, які утворилися відносно нещодавно і потребують певної актуалізації в мовленні, та такі, які мають кілька значень, і автор намагається апелювати до окремої дефініції, а інколи до субдефініції, аби бути більш конкретним. Вочевидь, використання синонімів у мовленні зумовлене прагненням конкретизувати зображуваний факт, передати його в певному експресивному аспекті. Автор намагається відшукати оптимальний варіант для реалізації виражальних можливостей слова. У зв'язку з цим перед дослідниками постає проблема не лише структури синонімічного ряду, а і його семантичного обсягу, внутрішньої організації.

Синонімічна аналогія у сфері новоствореної лексики настільки сильна, що з часом набуває статусу продуктивного процесу. Процес синонімічної аналогії, або синонімічної іррадіації, проявляється у випадках, коли слово, на нашому прикладі DEMOCRATIZATION, має кілька значень та їх відтінків, тому потребує більш точної номіналізації, у даному випадку через парадигматичні зв'язки. Отже, слово DEMOCRATIZATION (у значенні «процес демократизації об'єкта» розрізняємо за двома значеннями — одне належить до політичної сфери, друге — до загальнофілософської) є домінують двох синонімічних рядів:

DEMOCRATIZATION (general philosophy) — simplification, transparency, equality, accessibility, gender equalization, social and economic development, development, emancipation, strengthening civil societies, stability, welfare oriented processes, professionalisation, human rights, social change and progress in their own local communities. Очікуючи від освіти такої ознаки, як «демократична», «демократизована», учасники освітнього процесу сподіваються на такі її характерні риси:

- рівноправність у навчанні (наприклад, гендерна — **democratisation and gender equalisation in the Islamic message**);
- спрощення, симпліфікація (вступної кампанії, оцінювання, записів на курс, структури, формулювання завдань);
- рівноправність, доступність, прозорість (вступної кампанії, оцінювання, записів на курс, оприлюднення кошторису, процедури (наприклад, отримання вищої освіти) (*The belief in equality of opportunity or in as it was sometimes called, accessibility or democratisation of higher education*);
- економічний розвиток як наслідок демократизації (економічна незалежність вищої школи, самодостатність якісного управління, мудрий і прозорий перерозподіл коштів);
- посилення громадянського суспільства та стабільності (освітні осередки розуміють свою соціальну функцію і відповідальність перед суспільством);
- емансипація (*The present discourse on Lifelong Learning is marked by an erosion of this commitment for emancipation and democratisation. in spite of some similarities between the earlier and present concept, we can clearly see a shift there*);
- загальний та фінансовий добробут освітніх середовищ (*The predominance of urban based movements for democratisation and welfare oriented processes*);
- підвищення рівня професіоналізму співробітників вищої школи як викладацького, так і адміністративного напрямку (*that increasing levels of both democratisation and professionalisation will be found in all the countries studied*);
- невід’ємні права людини, повага до меншин, виконання меморандумів і програм з екологічного та суспільно орієнтованого контексту; університет як взірць непорушності таких правил (*The party was the most consistent advocate of human rights, democratisation in parliament*);

– соціальний прогрес та розвиток громадянського суспільства; університет як взірець непорушності таких правил (*focused on the everyday lives of people working for **social change, democratisation and progress in their own local communities***).

DEMOCRATIZATION (politics) — liberalization, decentralization, economic liberalization, globalization, decentralization, democratic consolidation, good governance, the proper role of the state and civil society, democratic consolidation, modernization, socio-economic reform, social and economic development, struggle against corruption.

Наведений ряд містить такі політичні контекстні значення:

– лібералізація, взірець прав і свобод, економічної лібералізації (*However, **following signs of democratisation and economic liberalisation**, Hillary Clinton, as Secretary of State, and others called for the mending of America's relations with Burma in 2011*);

– децентралізація і, як наслідок, економічна лібералізація, впровадження принципів за новим законом про освіту;

– управління, якісно оцінене як «правильне», належна роль держави й суспільства (*what constitutes **good governance, democratisation, and the proper role of the state and civil society in advancing development***) та «хороше, добре» управління (*Good government, democratisation and traditional African political philosophy*);

– глобалізація освіти, місце університету в глобальному контексті й дискурсі (*both **democratisation and globalisation** have profound implications for the realisation of the goal of effective policy-making*);

– демократична консолідація, університет як об'єднання лідерів думки, центру розвитку (*it is abundantly evident that political parties are central to both **democratisation and democratic consolidation***);

– модернізація, невпинна і нагальна технічна модернізація, розвиток засадничих принципів паралельно із світовими тенденціями розвитку освіти (*to bring back the state and the political subject into the thinking on **modernisation, democratisation and development***);

– соціально-економічні реформи та розвиток і, як результат, повага, довіра до освіти й університету (*thus improve the conditions for **democratisation and social and economic development***);

– боротьба з корупцією, якій не місце в демократизованому університеті (*However, the Carthaginian nobility was upset by his **policy of democratisation and struggle against corruption***).

Здійснений аналіз дав можливість з'ясувати семантику, функціонування, окреслити перетин синонімічних та антонімічних зв'язків денотатів концепту "DEMOCRATIZATION", а також виявити стабільність семної структури, адже наведені зв'язки ґрунтуються на структурно-семантичній спільності. Зазначимо, що наведені антонімічні пари підсилюють очевидність структурно-семантичних полів і точніше виокремлюють ядро і периферію синонімічного ряду, визначаючи віддалені за значенням від домінанти синонімічного ряду. У діяхронічному розвитку синонімічні ряди можуть змінюватись від периферії до ядра синонімічного ряду, набувати нових значень чи втрачати семантичні трактування, але на сьогодні слугують орієнтиром того, що вбачають учасники освітнього процесу в *демократизації освіти*.

Отже, можемо дійти **висновку** про те, що актуалізація концепту "DEMOCRATIZATION of EDUCATION" виражена найбільш питомою часткою об'єктивізації лексики "DEMOCRATIZATION" — 16,8 % з-поміж таких мікроконцептів, як "democratization of education", "democratization of languages", "democratization of finance", "democratization of technologies", "democratization of religion" та ін. У різних картинах буття англомовців.

Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що синонімічні та антонімічні відношення, відображаючи об'єктивну дійсність та суб'єктивне ставлення до останньої її носіїв, створюють своєрідну систему, ще яскравіше і точніше описують контекстуальне семантичне поле концепту "DEMOCRATIZATION" у політичній картині буття як парадигматичну єдність значень групи семантичних компонентів, а саме: лібералізація, децентралізація, глобалізація, демократична консолідація, модернізація, соціально-економічні реформи та розвиток, боротьба з корупцією. Контекстуальне семантичне поле концепту "DEMOCRATIZATION" розглядаємо у загальнофілософській картині буття як парадигматичну єдність значень групи семантичних компонентів: симпліфікація, прозорість, рівноправність, доступність, спрощення, економічний розвиток як наслідок демократизації, посилення впливу громадянського суспільства та його стабільності, емансипація, загальний та фінансовий добробут, підвищення рівня професіоналізму, невід'ємні права людини, соціальний прогрес та розвиток громадянського суспільства.

Отримані результати можуть бути застосовані при розробленні стратегій кафедр та інститутів тих українських університетів, які позиціонують демократизацію освіти, як один із параметрів розвитку вищу і вищої школи в цілому, тому можуть мати рекомендаційний характер.

Подальшим кроком у нашому дослідженні може бути вивчення та презентація актуалізації концепту “DEMOCRATIZATION of LANGUAGES” шляхом аналізу контекстуального семантичного поля концепту “DEMOCRATIZATION” для мовних кафедр і філологічних інститутів.

ДЖЕРЕЛА

1. Махачашвілі Р.К. Принципи міждисциплінарного підходу до аналізу динаміки англомовної інноваційної лінгвосфери буття / Р.К. Махачашвілі // Нова філологія : зб. наук. праць. — 2009. — № 33. — С. 127–133.
2. Шталтовна Ю.А. Вплив демократизації на процеси словотворення у постмодерній парадигмі англомовної лінгвокультури / Ю.А. Шталтовна // Нова філологія : зб. наук. праць. — Запоріжжя : ЗНУ, 2014. — № 61. — 213 с. — С. 201–205.
3. Шталтовна Ю.А. Парадигма структурно-семантичних полів денотата концепту “DEMOCRATIZATION” в сучасній англійській мові / Ю.А. Шталтовна // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: зб. наук. праць / уклад.: І.В. Ковальчук, Л.М. Коцюк, С.В. Новоселецька. — Острог : Вид-во Національного ун-ту «Острозька академія», 2015. — Вип. 55. — С. 291–293. — (Серія «Філологічна»):
4. Cooper, R. (1989). *Language Planning and Social Change*. University Press, Cambridge, P. 56.
5. Deumert, A., Vandenbussche, W. (2003). *Standard Languages. Taxonomies and histories. Germanic Standardizations: Past to Present*, Amsterdam, Philadelphia, P. 1–14.
6. Huss, L. and Lindgren, A.-R. (2011). *Defining Language Emancipation. International Journal of the Sociology of Language*, 209, 1–15.
7. Johl, C. (2002). *(Re-)standardisation, Harmonisation and Afrikaans. Speaking in Unison: the Harmonisation and Standardisation of Southern African Languages*, Cape Town, CASAS, 161–176.
8. Joseph, J. E. (1981). *The Standard Language: Theory, Dogma and Sociocultural Reality*. Unpublished PhD dissertation, Michigan, University of Michigan, P. 174.
9. Joseph, J. E. (1987). *Eloquence and Power: the Rise of Language Standards and Standard Languages*. Oxford, Blackwell, P. 179.

10. Odendaal, G. (2013). Restandardisation Defined as Democratising Language Planning. *Stellenbosch Papers in Linguistics Plus*, 42, 183–203. <http://spilplus.journals.ac.za>
11. Wade, R. D. (1996). An Investigation of the Putative Restandardisation of South African English in the Direction of a 'New' English, Black South African English. Unpublished MA thesis, Durban, University of Natal, P. 62.
12. Webb, V. (2005). The Role of Language Standardisation in the Effective Development of Communities in Public Life in SA. The Standardisation of African languages in South Africa. — Pretoria : PanSALB, P. 35–42.

EDUCATION ENVIRONMENT DEMOCRATIZATION AS A HIGHER EDUCATION DEVELOPMENT STRATEGY

Yuliya Shtaltovna,

*PhD, Senior Lecturer at Romance and Typology
Department
Borys Grinchenko Kyiv University
Kyiv, Ukraine
y.shtaltovna@kubg.edu.ua*

The article presents conceptual analysis of liberalisation, destandardisation, restructuring and democratization of education with the aim to underline the correct use of the term "democratization of education" when writing strategies of departments and institutions. The results of "DEMOCRATIZATION" concept study as well as its features in educational sphere are given in the article in order to facilitate the road mapping for educators who want to democratize education in Ukraine.

Key words: *democratization of education, liberalization of education, destandardisation in education, internationalization of education, education restructuring, higher education development strategy, concept of "DEMOCRATIZATION".*

REFERENCES

1. Makhachashvili, R. (2009). Principles of International Approach to Analysis of Dynamic of English-Speaking Innovative Linguosphere of Being. *New Philology: scientific works collection*, 33, 127–133.
2. Shtaltovna, Yu. (2014). Demokratisation influence on Processes of World-Building in Postmodern Paradigm of English-Speaking Linguoculture. *New Philology: scientific works collection*, 61, 201–205.
3. Shtaltovna, Yu. (2015). Paradigm of Structural-Semantic Fields of Denotation of the Concept “DEMOCRATIZATION” in Modern English. *Scientific Notes of National University “Ostroh Academy”: scientific works collection*, 55, 291–293.
4. Cooper, R. (1989). *Language Planning and Social Change*. University Press, Cambridge, P. 56.
5. Deumert, A., Vandenbussche, W. (2003). *Standard Languages. Taxonomies and histories. Germanic Standardizations: Past to Present*, Amsterdam, Philadelphia, P. 1–14.
6. Huss, L. and Lindgren, A.-R. (2011). Defining Language Emancipation. *International Journal of the Sociology of Language*, 209, 1–15.
7. Johl, C. (2002). (Re-)standardisation, Harmonisation and Afrikaans. *Speaking in Unison: the Harmonisation and Standardisation of Southern African Languages*, Cape Town, CASAS, 161–176.
8. Joseph, J. E. (1981). *The Standard Language: Theory, Dogma and Sociocultural Reality*. Unpublished PhD dissertation, Michigan, University of Michigan, P. 174.
9. Joseph, J. E. (1987). *Eloquence and Power: the Rise of Language Standards and Standard Languages*. Oxford, Blackwell, P. 179.
10. Odendaal, G. (2013). Restandardisation Defined as Democratising Language Planning. *Stellenbosch Papers in Linguistics Plus*, 42, 183–203. <http://spilplus.journals.ac.za>
11. Wade, R. D. (1996). *An Investigation of the Putative Restandardisation of South African English in the Direction of a ‘New’ English*, Black South African English. Unpublished MA thesis, Durban, University of Natal, P. 62.
12. Webb, V. (2005). *The Role of Language Standardisation in the Effective Development of Communities in Public Life in SA. The Standardisation of African languages in South Africa*. Pretoria : PanSALB, P. 35–42.